

Årsrapport 2014

Fylkesmannen i Rogaland

Innhold

I - Fylkesmannens beretning	Side 3
II - Introduksjon til embedets hovedtall	Side 5
III - Årets aktiviteter og resultater	Side 6
IV - Styling og kontroll i embedet	Side 16
V - Vurdering av framfidsutsikter	Side 18

I - Fylkesmannens beretning

God oppvekst, reform og feiring

Eg har i 2014 prioritert å styrke dialogen med den einskilde kommunen i Rogaland. Tre overordna mål skal nemnast innleiingsvis:

- Sikre at me forsterkar innsatsen for å gi alle barn i fylket ein god oppvekst.
- Medverke til at barn og unge kjenner til folkestyret og arbeidet bak Grunnlova frå 1814.
- Leggje til rette for gode prosessar i samband med kommunereforma.

I Rogaland var det 1. januar 2015 466.302 innbyggjarar, 6.662 fleire enn året før. Dei siste tala frå SSB viser at Rogaland framleis har høgast del unge under 15 år.

Veksten var prosentvis størst i Finnøy, Gjesdal og Sola. I absolutte tal auka Sandnes mest, 1.724 nye personar busette seg der, deretter kjem Stavanger med 1.348 nye innbyggjarar.

Fem kommunar hadde nedgang i folketalet i fjor, mot ein kommune, Hjelmeland, året før. Forsand vart 34 personar færre, medan Hjelmeland, Sauda, Bokn og Utsira vart reduserte med nokre få personar kvar.

Næringsliv, arbeid og natur

Rogaland har høg sysselsetjing. Det går likevel 6.030 ledige ved utgangen av 2014, ein auke på 19 prosent frå i 2013.

Rogaland er oljefylket nummer 1. Over 30 prosent av arbeidsstyrken er direkte eller indirekte tilsett i olje- eller gassrelatert verksemd. Folk i Rogaland har såleis stor merksemd på oljepris, aktivitet og konkurranse om oppdrag. Synkande oljepris skaper fort krisestemming i olje- og oljeservice. Dette får følgjer ikkje berre for sysselsetjinga, men også for bustadbygging og oppvekstmiljø. Mange tenkjer heldigvis kreativt og prøver ut nye idear, både innan fornybar energi og andre felt og medverkar såleis til eit breiare spekter av arbeidsplassar.

Rogaland er også matfylke nummer 1. Landbruket i Rogaland er offensivt og stort, men sårbart. Folketilvekst og knappe areal tilseier press på noko av den beste matjorda i landet vårt. Sentralisering av mjølkeproduksjonen og auka krav til kapitalinnsats, får følgjer både for rekrutteringa til landbruket og for busetjinga i delar av fylket. Rogaland er også eit betydeleg havbruksfylke.

Rogaland har politisk vedtekne regionalplanar for areal og transport, landbruk, byggeråstoff, kultur, idrett, friluftsliv m.m. Desse planane er gode grunnlag for kommunane i arbeidet med sine respektive kommuneplanar.

Rogaland har verdfulle natur- og kulturlandskap. Jærstrendene landskapsvernområde er eitt av fleire døme på korleis naturvern på lang sikt gir identitet og tilhøyre – og i samarbeid med lokale instansar fremjar naturglede og folkehelse.

Med fjordar og fjell er gode ferjer, trygge vegar og fastlandssamband viktig for å binde fylket betre saman. Her er mykje arbeid i gang. Den største utfordringa nett no, er å få på plass eit betre kollektivtilbod på Nord-Jæren. Dette vert det arbeidd konstruktivt med i eit samarbeid mellom fylkeskommunen, kommunane og Statens vegvesen. Første møtet i styringsgruppa for ein bymiljøavtale med stor statleg medverknad, vert halde på nyåret. Vidare utbygging av Jærbanen har mange tilhengarar og vil og bety at folk har større høve til å velje kvar dei vil bu og arbeide.

Nokre ord om spesielle aktivitetar i 2014

Samarbeid med kommunane

Det vart ein fin start for meg som ny fylkesmann å vitje alle dei 26 kommunane vårhalvåret 2014. Avdelingsdirektørane var med og orienterte kort om eigne ansvarsområde. Eitt tema var felles på alle møta: Kva kan vi i lag gjere for å sikre ALLE barn i Rogaland ein god oppvekst? Dette handlar sjølv sagt om heim, barnehage, skule og fritid, men også om korleis me kan spele best mogleg på lag mellom kommunen og Fylkesmannen. Kommunane hadde hatt høve til å melde inn tema på førehand. Alle møta vart såleis ulike. Møta la eit godt grunnlag for eit tett dialog om ulike spørsmål i etterkant.

God oppvekst i Rogaland

Me er no godt i gang med ein prosjektplan for God oppvekst, der Sjumilsssteget frå Troms er verktøyet. I løpet av 2014 har 11 kommunar så langt føreteke ein gjennomgang av korleis dei fylgjer opp FN's barnekonvensjon. Ei arbeidsgruppe med representantar frå alle avdelingane har vurdert korleis heile embetet kan involverast i God oppvekst.

Grunnlovsjubileet

Eg var leiar i fylkeskomiteen for grunnlovsjubileet, medan fylkeskommunen hadde sekretariatsansvaret. Det gav meg egne høve til å delta på ulike arrangement over heile fylket. Eg vart beden om å halde innlegg der tema og omstenda var ulike. Det var stort å oppleve det engasjementet som var gjennom heile 2014, ikkje minst for lokalhistorie og folkestyre. Me hadde og ei eiga tilstelling i regi av Fylkesmannen. Der sette me søkelyset på friviljug arbeid i fortid, notid og framtid.

Kommunereforma

Kommunane har frist til 1. mars 2015 med å melde inn status i kommunereforma. Dei aller fleste er i gang med drøftingar på tvers av eksisterande grenser der tema er korleis tenester, lokaldemokrati og regional utvikling vert handtert no og skal løysast i framtida.

Ulike samarbeidsfora

Me har hatt to statsetatsmøte med stort frammøte i 2014, der me har orientert kvarandre om aktuelle, felles saker. Tema frå oss har mellom anna vore samordningsprosjektet, God oppvekst og kommunereforma. Det er ikkje til å kome utanom at det er ei viss undring rundt bordet over kor ulike grenser den regionale staten er organisert etter.

Elles deltek eg mellom anna i referansegruppe for Rogfast i lag med fylkesordføraren, ordførarar i involverte kommunar og Statens vegvesen – og referansegruppe for nytt sjukehus med fylkesordførar, ordførarar, Helse Stavanger og Stavanger Universitetssjukehus.

Fylkesmannen var med i komiteen som i lag med andre beredskaps- og samfunnstryggleiksaktørar arrangerte Nasjonal Samfunnstryggleikskonferanse for ellefte gong på Universitetet i Stavanger. Denne gongen var innlegga frå ordførarane i Hå og Suldal døme på korleis klimaendringar gjer det naudsynt å førebu seg på det uventa.

Eg nemner og at det er faste kontaktmøte mellom fylkesordførar, fylkesrådmann og embetsleiinga.

Me har elles hatt todagars-møte med FM sine leiargrupper i Hordaland og Sogn og Fjordane. Leiargruppa ved embetet i Oslo og Akershus har vore på vitjing i Rogaland.

Situasjonen i embetet

Det er eit privilegium å leie eit embete med så mykje fagkompetanse og så mange dyktige og engasjerte folk som legg ned ein stor innsats for å sikre at rettstryggleik for einskildmenneske og nasjonale interesser på viktige politikkområde vert ivaretekne.

Eg meiner likevel embetet samla kunne gjort ein enda betre jobb om vi hadde hatt noko meir midlar til rådvelde. Lat meg nemne to døme:

- Tilgang på rett og god kompetanse er ein føresetnad for god oppgåveløysing. På utdanningsområdet greier me ikkje å konkurrere med sektoren om folk med skulefagleg kompetanse og forvaltningserfaring. Grunnen er lønnsnivået i staten. Mangelfull kompetanse vil kunne føre til at klagebehandling, tilsyn og rettleiing ikkje har forsvarleg kvalitet, noko som inneber risiko for at me ikkje alltid greier å ivareta rettstryggleiken, mellom anna til barn, unge og vaksne med særlege behov.
- Rogaland er eit fylke med mykje industri og stor aktivitet på samferdselsprosjekt med pionerstatus. På begge desse områda er det behov for tett oppfølging for å hindre ureining. Me skulle gjerne hatt meir ressursar til dette.

Eg viser elles til grundig rapportering under dei ulike kapitla elles i rapporten. Eg er, som de skjønar, eigentleg stolt over å vera fylkesmann i Rogaland.

Stavanger 27. februar 2015

Magnhild Meltveit Kleppa(sign)

II - Introduksjon til embetets hovedtall

I korte trekk tolkar Fylkesmannen i Rogaland samfunnsoppdraget slik: Fylkesmannen er statens representant i fylket og skal medverke til å gjennomføre nasjonal politikk lokalt og regionalt, på rettsleg korrekt, heilskapleg og samordna måte. Fylkesmannen har ein særleg viktig funksjon i grenseflata mellom sektorpolitikk og kommunalt sjølvstyre, og mellom kommunane og innbyggjarane. Fylkesmannen skal medverke til å styrkje legitimiteten til det lokale sjølvstyret.

Fylkesmannen i Rogaland har visjonen "Vi tar vare opå Rogaland" og har knytt verdiar til visjonen, (Sjå under kapIII). Overordna mål for å kunne ta vare på Rogaland: Fylkesmannen i Rogaland:

- skal medverke til at nasjonal åpoliyigg blir gjennomført i fylket og skal vere eit aktivt bindeledd mellom stat, kommune og innbyggjarane og arbeide for god samordning i fylket
- arbeider for styrka rettstryggleik og utøver tilsyns- og kontrollfunksjonar til beste for innbyggjarane og samfunnet
- sla vere ein aktiv støttespelar i fornyings- og utviklingsverksemd i fylket på sine fagområde
- skal vere open, tilgjengeleg og løysingsorientert
- skal vere ein attraktiv arbeidsplass der kompetanse, utvikling og godt arbeidsfellesskap er prioritert

Deesse måla er førande for avdelingane si verksemdsplanlegging og mål-og resultatstyreing og .

Embetet har ca. 190 tilsette, er organisert i fem gdfagavdelingar og ei administyrasjonsavdelinga. Avdelingane, med unntak av miljøvernavdelinga, er delte opp i fleire sjølvstendige lag/einingar, og med eit laiarlag med to eller tre leiarar (avdelingaleiar og nestleiar(ar)). Vi har ein stabesfunksjon: Kommunikasjonssjefen. I tillegg er det etablert fleire tverrgående arbeidsgrupper, med deltakarar for alle eller fleire avdelingar.

Over 60% av arbeidstokken er kvinner. Det er lievel litt fleire menn i leiarposisjonar, dersom ein reknar allwe leiarar i embetet. Mellom avdelingsdirektørane er det 50/50.

Fylkesmannen har fleire viktige samarbeidsarener. Dei viktigaste rer truleg kommunane. I denne samangheng er det etablert samarbeidsfora innan kommunikasjon, særleg retta mot kriser og kriseførebygging. Det er vidare etablert samarbeid med sekretariata for kommunale kontrollutval. Vi har også eit godt samarbeid med fylkeskommunen, særskilt når det er snakk om regional- og kommunal planlegging.

Det er etablert samarbeidsfora og nettverk med nabofylkesmennene i vest og sør på fleire fagområde, t.d. helse, utdanning og barnehage. I 2014 tok vi, etter initiativ frå Sogn-og fjordane, opp att felles leiarsamlingar minst ein gong i året. Hovudtemaet i fjor var "ressursfylkesmann". Neste samling bli i juni 2015.

Vi har etablert samarbeidsfora Med KS, NAV, kommunerevisjonane,m-fl.

Fylkesberedskapsrådet møtest to gonger i året. Det sama gjel øvrige statsetatar ti "statsetatsmøtet". Elles er plasamordninga ein arena for samarbeid både med andre statlege motsegnsstyresmakkter.

III - Årets aktiviteter og resultater

Innleiing

Fylkesmannen har i 2014 stort sett løyst oppgåvene og embetsoppdraget. Ressurssituasjonen gjer det likevel nødvendig å prioritere strengt. Generelt sett kan ein seie at lovfesta tilsyns- og rettstryggleiksoppgåver får større og større plass. Dette går ut over rettleiingsoppgåvene.

Fylkesmannen er framleis organisert med ei administrasjonsavdeling og fem fagavdelingar. Budsjettet blir fordelt til fagavdelingane stort sett i samsvar med dei løyvingar som i utgangspunktet er gjevne frå fagdepartementa, etter opphavleg ressursfordelingsmodell. Innfor tildelt ramme har avdelingane stor fridom til å disponere midlane sine. Rogaland fylkesmannsembete er blant dei største i landet på dei fleste fagfelt. Det er likevel klart at innfor miljøvernsektoren er embetet, rekna etter løyvingane, eit middels fylke. Dette samsvarar ikkje med den aktiviteten vi har her og dei utfordringane vi har, særleg når det gjeld å følgje opp stor vekst, press på sentrale jord- og naturverdiar og eit særst aktivt næringsliv. Dette viser tydeleg i arbeidet med kommunale planar etter plan- og bygningslova.

Press på lønningar som følgje av konkurranse om arbeidskrafta med både oljeindustrien og anna offentleg forvaltning/kommunane gjer også at budsjettsituasjonen er vanskeleg. Vi nemner i denne samanheng at embetet i 2014 også brukte 1 mill. (heilårsverknad av eige budsjett til lokale lønsforhandlingar Vi makta i 2014 ikkje å følgje opp alle tilsyn, særleg gjeld dette hendelsbasert tilsyn i helsesektoren.

Trass i press på ressursane våre, fekk vi eit mindreforbruk på kap. 0525 på 3,8 mill. Dette skuldast ikkje at vi ikkje hadde bruk for midlane, men i hovudsak vakansar i stillingar, som ikkje let seg erstatte umiddelbart, refusjonar frå NAV og eit mindreforbruk frå året før, som vart øyremærka nødvendige investeringar, som av ulike grunnar vart utsette (til dømes utviding av leigeareal for verjemålseininga). Vi lagar no rutinar som sikrar at innsparte midlar ein stad skal kunne brukast til nødvendige tiltak ein annan.

Når det gjeld rapporten kap. III så brukar vi disposisjonen frå tildelingsbrevet 2014 kap. 2 SENTRALE POLITISKE FØRINGAR.

1 Generelle samordningsoppgåver. Modernisering av offentlig sektor

Samordning av tilsyn

Fylkesmannen sitt ansvar for samordning på tilsynsområdet er viktig, og det gagnar både statlege tilsyn og kommunane/fylkeskommunen at arbeidet etter kvart gir resultat. Fylkesmannen har etablert ei tilsynsgruppe med representantar frå alle fagavdelingar, som har månadlege møter for å samordne tilsynsaktivitetane våre i tid, utarbeide felles tilsynskalender og dele tilsynserfaringar. Denne erfaringsdelinga gir betre forståing for sektorstyresmaktene sine ulike val av tilsynsmetodiske tilnærmingar. Det blir også jamleg arrangert interne tilsynslunsjar for alle som arbeider med tilsyn i embetet.

Vi samordnar også tilsyna og deler erfaringar med dei andre statlege tilsyna og har tre årlige møter med arbeidstilsynet, kartverket, mattilsynet og statsarkivet. Vi har også hatt tre møter med kontrollutvalssekretariata i fylket. Dette gir betre samordning og informasjonsutveksling mellom de statlege tilsyna og kommunens eigenkontroll.

I kontakten og samordninga med kontrollutvalssekretariata utvekslar vi tilsynsplanar slik at embetet og dei andre statlege tilsynsorgana sin tilsynsaktivitet blir betre samordna med kommunen sine interne revisjonar. Denne samordninga er godt motteken i kommunane, men det vil ta noko tid før vi ser konkrete effektar her.

Det er utfordrande for embetet at våre ulike oppdragsdepartement har så ulik metodisk tilnærming til tilsyn med kommunane. Dette kompliserer samordningsarbeidet både internt og med dei andre statlege tilsyna.

I Rogaland har vi utvikla «Spreiingstilsyn» som er ein lærande tilsynsmetode. Vi har fått svært positiv tilbakemelding frå kommunane på denne metoden gjennom fleire år.

På utdanningsområdet blir no felles nasjonalt tilsyn gjennomført med kurs og eigenvurdering før tilsynet kjem, og nabokommunar kan delta gjennom heile tilsynet for å «sope for eiga dør». Vi må sjølv sagt ha mange ulike metodar i tilsynsverktøykassen, men det står att å utvikle meir felles terminologi for det «kvassaste» møtet med kommunane og fylkeskommunane. Her må det samarbeidast betre på nasjonalt nivå.

Plansamordning

Fylkesmannen i Rogaland har høg leiarinvolvering og sterkt fokus på intern samordning i planuttalar. Vi har ei tverrfagleg plangruppe med saksbehandlarar frå miljø, landbruk og beredskap og med faste kontaktar på avdelingane for helse og utdanning. Me deltar aktivt og godt internt samordna i regionalt planforum ein gong i månaden. Dei fleste motsegner vert løyst gjennom drøfting på eit lågare nivå, men gjennom mekling der andre statsetatar eller fylkeskommunen har motsegner, skjer det også svært viktig regional samordning i utfordrande saker.

Vi er også med i prosjekt samordning av statlege motsegner. - meir avklarte ansvarsområde mellom statsetatar med motsegnret

Grunna stor utbyggingaktivitet i Rogaland er det svært stor saksmengde og reell motstrid mellom ulike nasjonale og regionale viktige hensyn. Dette gjev eit stort arbeidspress der fylkesmannen grunna saksmengde må prioritere ned direkte deltakelse i større planleggingprosjekt som gjeld veg, jernbane osv. Ved å stille oss direkte til dispensasjon i eigne møter m.m., direkte for dei som har ansvar for å utvikla dei ulike planane, sparar vi tid, får gode avklaringer på våre særlege ansvarsområde og bidrar til å halda rollane som planleggar/tiltakshavar og uttaleinstans betre skilt samla sett i staten.

Kommunebesøk

Fylkesmann Magnhild Meltveit Kleppa gjennomførte, saman med leiargruppa i embetet ein besøksrunde i alle 26 kommunar og formannskap i løpet av våren 2014. Kommunane fekk sjølv melde inn tema som dei ønskte å ta opp under kommunebesøket. Frå Fylkesmannen si side blei det gjennomført ein kort presentasjon av avdelingane sine oppgåver, med fokus på forhold av særleg relevans for dei ulike kommunane. Fagavdelingane gjorde i forkant av alle kommunebesøk ei intern førebuing ved å utarbeide «kommunebilete», som kort gjev ein oppsummert oversikt over fagavdelingane sine opplysningar og kunnskarar av fakta, status og utfordringar i alle dei 26 kommunane i fylket.

Tilbakemeldingar frå kommunane

Av særlege forhold som kom frem i besøksrunden vil vi nemne dei faglege og økonomiske utfordringane, og vil særleg trekkje fram at «krevjande brukarar» har mykje å seie for dei minste kommunen. Nærskuleretten vart også terkt fram av som ei krevjande utfordring av fleire av vekstkommunane. Mange kommunar har opplevd stor vekst i folketal, og dette blei trekt fram i mange kommunar. Stor vekst inneber behov for investeringar og er pressar kommunen økonomisk. I dei fleste kommunane er arealplanlegging eit særst aktuelt tema, herunder ordninga med samordning av statlege motsegn som embetet er en del av.

Kommunereform

Fylkesmannen etablerte tidleg i 2014 eit samarbeidet med KS regionalt om kommunereforma og hadde dette som tema både under kommuneøkonomidagen i juni, under haustkonferansen og det årlege kontaktmøtet med ordførarar og rådmenn i desember (Viktoriamøtet). Ved kommunebesøka blei det frå Fylkesmannen informerte kort om embetet si rolle i det kommande arbeidet med kommunereforma. Før sommaren etablerte vi vår interne organisering og etablerte kontakt med regionråda. Regionråda blei brukt som arena for å nå ut med informasjon til kommunane, mellom anna om forventa forankring av arbeidet med kommunereforma i den enkelte kommune. Fylkesmannen besøkte alle regionråda, det vil seie i Dalane, Ryfylke, Jæren og Haugalandet, og gjennomførde eige møte med kommunane på Nord-Jæren/Stavanger-området i løpet av september. Utover hausten har Fylkesmannen deltatt og gitt informasjon om kommunereforma på alle møte vi har blitt inviterte til i regi av regionråda, i kommunestyre og i andre fora. Frå 1. november var vår prosessrettleiar på plass. Vi har seinhaustes sendt ut brev til alle kommunar der vi ber om tilbakemelding på prosessane og framdriftsplaner med frist 1. mars 2015. Fylkesmannen har lova kommunane inntil 100 000 kroner til arbeidet med prosessen.

Kommuneøkonomi

Fylkesmannen samarbeider godt med KS og NKK og arrangerte også i 2014 to samlingar for kommunane. KOSTRA og anna styringsdata var tema for den eine samlinga og kommuneproposisjonen var hovudtema. Proposisjonen vart gjennomgått av statssekretær Paul Chaffey frå KMD på den andre samlinga.

Den økonomiske situasjonen i kommunane i fylket samla sett er noko betre enn landet. Men inntektsveksten stagnerer og lånegjelda har auka meir enn landet dei seinare åra. Stor folketilvekst gir økonomiske utfordringar, m.a. behov for investeringar, noko som kan forklare gjeldsveksten når inntektene ikkje aukar like mykje. Konjunkturane ser ut til å gjere noko større utslag for kommunane i Rogaland enn landet under eitt, og utviklinga frå siste halvdel av 2014 kan gi grunn til ei viss uro.

I ROBEK (Register over kommunar underlagt betinga kontroll) blei Haugesund meld inn i 2010 på grunn av manglande inndecking av underskot. På bakgrunn av at den økonomiske ubalansen i Haugesund snarare har auka enn minka, har Fylkesmannen i 2014 auka kontrollaktiviteten gjennom hyppigare kontakt med kommunen. Den økonomiske situasjonen var tema ved kommunebesøket i Haugesund, og Fylkesmannen deltok også i formannskapsmøtet 22. oktober 2014. I tillegg har vi hatt to møte med administrasjonen i 2014. Vi har m.a. signalisert at terskelen for lånegodkjenning vil måtta hevast monaleg dersom ubalansen held fram.

Omstilling og modernisering i kommunane

Fylkesmannen har i 2014 fordelt resten av skjønnsramma for 2014, 8,7. mill kr til 7 kommunar. Vi har etablert eit tettare samarbeid med KS. Det inneber bl.a. at KS blir førelagt søknadene om skjønnsmidlar til innovasjonsprosjekt i kommunar. KS gir si vurdering av desse før vi tar endelig avgjerd. Fylkesmannen har vore med på finansieringa av den nyetablerte innovasjonskonferansen i Sola kommune, og frå hausten 2014 deltar vi i planlegginga av neste års konferanse saman med KS, Universitetet i Stavanger, Time og Sola kommune. Dette er ein viktig arena for erfaringsdeling og inspirasjon for kommunane i Rogaland.

Kompetansesenter

Fylkesmannen sin rolle som kompetansesenter for kommunane blir ivareteke gjennom dagleg kontakt og service, møte, kurs og konferansar. På landbruksområdet blei det i 2014 gjennomført forvaltningskontrollar i 5 kommunar. Føremålet med kontrollane er å kontrollere at kommunane etterlever reglement for økonomistyring i staten og særlovgivinga for tilskotsområda.

Skole/Utdanning

Som nemnt ovanfor tar kommunane ofte opp utfordringar knytte til nærskoleretten etter § 8-1 i opplæringslova fordi dei ønskjer større rom for å utnytte ledig skolekapasitet enn det opplæringslova gir høve til i dag. Det er behov for å utvide og klargjere det handlingsrommet kommunane har til å gi forskrifter etter første ledd, andre punktum, og vi meiner dette kan gjerast utan at nærskoleretten blir vesentleg svekka.

Ansvar for opplæringa for barn og unge i barnevern- og helseinstitusjonar ligg i dag hos fylkeskommunane, jf. opplæringslova § 13-2 og 13-3a. Dessutan er ansvaret for barn i fosterheim regulert i kap 18 i forskrift til opplæringslova. Vi får stadig saker om barn som ikkje får den opplæringa dei har rett til, og vi meiner det er avgjerande at regelverket blir vurdert og klargjort på heile dette området. Det må gjerast eit stort arbeid for å informere alle tilsette i barnevernet og i institusjonar både etter barnevern- og helselovgivinga om rett og plikt til opplæring. Dette er elles eitt av dei områda der vi har hatt flest kurs og samlingar i 2014.

Generelt er det likevel vårt syn at eit stadig meir omfattande og detaljert regelverk inneber ei styringsutfordring. Kvar nye regel innskrenkar det lokale handlingsrommet, kravet til forvaltningskompetanse aukar stadig, og berre små endringar til i bemanninga kan gjere ein skoleeigar svært sårbar. Det må spørjast om det er behov for å regulere så mykje for å sikre rettstryggleiken for elevane.

Fylkesmannen har ansvar for informasjon og rettleiing, tilsyn og klagebehandling for heile grunnopplæringa, men vi har dårlegare utgangspunkt for å løyse oppdraget knytt til vidaregåande opplæring enn grunnskolen. Dette fordi vi manglar informasjon om vesentlege satsingar og tiltak retta mot vidaregåande opplæring, t.d. Ny Giv/Program for betre gjennomføring. Fylkesmannen har heller ikkje tilgang til VIGO, sjølv om dette er tatt opp mange gonger. Vi har drøfta utfordringane i sørvestsamarbeidet på utdanningsområdet (samarbeid mellom Fylkesmennene på Sør- og Vestlandet), og vi er urolige for situasjonen. For å auke gjennomføring i vidaregåande opplæring er det nødvendig å sjå heile utdanningsløpet i samanheng. Derfor må våre overordna sikre at Fylkesmannen i det minste er informert om alle satsingar som gjeld vidaregåande opplæring. Etter vårt syn er Fylkesmannen godt rusta for å arbeide heilskapleg og medverke til god samanheng mellom helse, barnevern, NAV, barnehage, grunnskole og vidaregåande opplæring.

Vi vil oppmode om å vurdere trekkordninga og korreksjonsordninga for private skolar. Ei endring der ordninga i større grad er knytt til grupper/klassar i staden for til enkeltelevar, vil truleg gjere **trekkordninga** meir treffsikker. Vidare meiner vi det bør vurderast å endre **korreksjonsordninga** slik at kommunar med høg del elevar i private skolar, får meir av trekket tilbakeført.

Fylkesmannen i Rogaland si rolle i samhandlingsreforma

Dette er hos Fylkesmannen i Rogaland organisert som eit regionalt prosjekt. Hovudvekt har vore lagt på deltaking på møteplassar i kommunane og helseføretaka. I tillegg deltek koordinator/prosjektleder i det nasjonale nettverket for samhandlingsreforma.

Temaet øyeblikkeleg hjelp døgnplassar – organisering, fagleg forsvarlege løysingar og interkommunalt samarbeid har vore diskutert ved fleire høve. Fylkesmannen har i 2014 vitja kommunar som har starta opp slike tilbod. Målet med besøka er rettleiing og å ivareta følgje-med-rolla. Dialog med kommunane og helseføretaka syner at tilbodet om akutt døgnplass i kommunane framleis er for lite nytta.

Samhandling på rusfeltet, ikkje minst knytt opp mot kriminalomsorga, er ei særleg utfordring. Fylkesmannen har etablert eit nettverk for fengselshelsetenesta. Nettverket har som mål å tematisere utfordringar i samarbeidet mellom tenestene.

Fleire kommunar rapporterer store utfordringar i behandling av pasientar med kombinert rus, psykisk sjukdom og valdeleg åtferd.

Sosiale tenester i NAV

Talet på klagesaker til Fylkesmannen i Rogaland etter lov om sosiale tenester i Nav viste ein tydeleg auke i 2014. Truleg avspeglar dette trekk i næringsutvikling og økonomi i vårt område, m.a. med aukande arbeidsløyse.

Fylkesmannen observerer at mange kommunar framleis har lite fokus på kvalifiseringsordninga, og tilsyn viser at kommunar framleis ikkje fyller brukarane sin rett til kvalifiseringsprogram.

Utfordringar i det bustadsosiale arbeidet er framleis å skaffe rimelege bustadar til ei differensiert gruppe vanskelegstilte. I tillegg har mange kommunar mykje å gå på i planarbeidet på det bustadsosiale området.

Husbanken, Fylkesmannen og dei statelege aktørane på området har etablert eit bustadsosialt velferdsprogram for vestlandsfylka. Kommunane har fått tilskot til programansvarlege, og 5 kommunar i Rogaland er med. Modellen "Housing First" er under utprøving.

Fylkesmannen og NAV Rogaland mottok tilskot til eit treårig prosjekt «Praksis og kunnskapsutvikling i NAV-kontora.» (FOUprosjektet).

NAV kontora i Haugesund og Karmøy samt Universitetet i Stavanger inngår i prosjektet. Tema i prosjektet er gode modellar for å hindre at unge fell ut av arbeidslivet.

Fylkesmannen avslutta i 2014 eit toårig forsøk med utvida informasjon og rettleiing til søkjarar og mottakarar av sosiale tenester i NAV. Ein følgje-evalueringsrapport er under utarbeiding.

Folkehelse

Fylkesmannen har inngått samarbeidavtale med fylkeskommunen om folkehelsearbeidet i fylket for å sikre at folkehelsearbeidet vert fremja i regionen, og at kommunane får råd, rettleiing og auka kompetanse.

I møter med administrativ og politisk leiing vert folkehelse løfta fram som eit satsingsområde. Rogaland har over tid hatt stor næringsaktivitet og folkeauke. Dette ser vi blant anna på eit stadig aukande behov for areal til bustadar, næringsbygg og transport. Det landsomfattande tilsynet med folkehelselova og kommunane sitt oversiktsarbeid vart gjennomført i to kommunar i 2014.

Tilsynet viser at kommunane enno ikkje er i mål med oversiktsarbeidet.

I 2015 følgjer Fylkesmannen opp med eit sjølvmeldingstilsyn i alle kommunane som ikkje fekk tilsyn i 2014.

2 Velferd, helse og personleg tenesteyting

Rettstryggleik m.m.

Fylkesmannen har ei viktig rolle i å sikra rettstryggleiken for brukarar av helse- og velferdsstenester.

Ei særskilt satsing i 2014 har vore på kvalitet og logistikk i dei hendingsbaserte tilsynssakene samt sikring av involvering av pasientar og brukarar i sakene. Trass i fortsatt betydeleg saksauke, har vi makta å bygge ned restansar i løpet av 2014.

I 2014 har vi konsentrert vårt planlagde tilsyn i kommunane om skulehelsetenester, fysio- og ergoterapitenester samt kommunale legevaktstenester.

Samlerapport kva gjeld skulehelsetenesta og fysio- ergoterapi er under utarbeiding.

Kartlegginga av kommunale legevaktstenester er summert opp i ein eigen rapport for heile helseregion vest. Denne syner stor variasjon i organisering og viktige kvalitetsmål kommunane i mellom.

I spesialisthelsetenesta gjennomførte vi i 2014 tilsyn med patologiavdelingar i Stavanger og Haugesund, samt med kardiologisk poliklinikk ved Stavanger universitetssjukehus.

Eit viktig funn i tilsynet er at det er krevjande for sjukehuset å sikra forsvarleg oppfølging av pasientar i eit behandlingssløp, samstundes som merksemda mykje dreier seg om å få vurdert ny-henviste pasientar innan fastsett tid.

Svikt i logistikk for utgreiing av kreftsjukdom, er eit tema som har gått igjen i fleire hendingsbaserte saker i spesialisthelsetenesta.

Folkehelse – alkoholova og alkohollovsnettverket

Fylkesmannen har etablert nettverk for ansvarleg alkoholhandtering. Vi har etablert styringsgruppe med deltaking frå Rogaland politidistrikt og Haugesund politistasjon, KoRus og KS. Det overordna målet for nettverket er: «En styrking og lokal forankring av arbeidet med ansvarlig alkoholhandtering». Styringsgruppa har hatt to møte i 2014 og har planlagt og gjennomført to samlingar for kommunane, kor og andre aktørar har delteke. Vi har også etablert en ressursgruppe kor representantar også for næringa, skjenkekontrollen og nokre kommunar deltek og bidreg med innspel til tema for dei to nettverkssamlingane vi arrangerte i 2014.

Verjemålsforvaltninga

Verjemålarbeidet er ei ny og betydeleg oppgåve for Fylkesmannen og vi har hatt stort fokus på å utvikla gode samarbeidsrelasjonar mellom medarbeidarane, for å sikre kvaliteten på saksbehandlinga og forsvarleg saksbehandlingstid. Vi hadde hausten 2014 styringssamtale med SRF og gjorde då greie for embetets styring, organisering og kvalitetsarbeid med fokus på å etablere en velfungerande verjemålsforvaltning i fylket: Vi fekk gode tilbakemeldingar.

3 Oppvekst, barnehage og utdanning

God oppvekst i Rogaland/Sjumilssteget

Fylkesmannen i Rogaland starta i 2014 ei satsing som har fokus på oppvekst- og tenestetilbodet til barn og unge i kommunane i fylket vårt. «Sjumilssteget» byggjer på modellen frå Troms, og vi kallar vår modell for *Sjumilssteget- for god oppvekst i Rogaland*. Satsinga handlar om å konkretisere artikkane i barnekonvensjonen i ordinært arbeid, både internt i embetet og i kommunane. Til no er elleve av kommunane med, men vi legg til rette for at alle kommunane skal delta frå og med 2016. Det er eit mål at kommunane skal bruke barnekonvensjonen når dei planlegg og kvalitetssikrar tenestene og ha eit samordna og tverrfagleg tenestetilbod med fokus på tidleg innsats.

Tilsyn og rettleiing

Tilsyn og rettleiing er hovudoppgåver på barnehage- og opplæringsområdet. Det er Fylkesmannen sitt syn at markant sterkare vekt på rettleiing i tilsynsarbeidet gir effekt. Felles nasjonalt tilsyn 2014-2017 med elevane sitt utbyte av opplæringa blir gjennomført med kurs og eigenvurdering før kontrollen, og i tillegg blir nabokommunar inviterte med gjennom heile tilsynet (unntatt intervjufasen), slik at dei kan vurdere eigen tilstand og «rydde» der det er nødvendig før det blir deira tur å få tilsyn. Vi får gode tilbakemeldingar både frå tilsynskommunar og «læringskommunar» om opplegget. Vi vil også poengtere at tilsynsavdelinga i Utdanningsdirektoratet legg vinn på å samarbeide med embeta i metodeutviklinga. Vi brukar metodehandboka også i tilsyn etter introduksjonslova, og både kommunar og medarbeidarar ser klare fordelar med det.

Det er konstatert lovbrøt og gitt varsel om pålegg ved alle tilsyn i 2014, unntatt ved eitt tilsyn etter barnehagelova. Det er ingen tvil om at kommunane lærer mykje når vi er på tilsyn, men det står altså att å sjå om nye arbeidsmåtar gir betre regelverksetterleving. Vi ser at det i mange kommunar er krevjande å spreie ny kunnskap, og det er også nokre gonger ei utfordring å få kommunen til å forstå kva som må til for å rette lovstridige forhold. Solid skolefagleg kompetanse på kommunenivået er ein kritisk variabel her. Om lag halvdel av kommunane i fylket har tilsett ny skolefagleg ansvarleg i løpet av dei to siste åra, nokre utan tidlegare erfaring frå tilsvarande stilling. Vi inviterte alle til ein «Bli kjend med Fylkesmannen»-dag hausten 2014, og vi er sjølvsagt særleg opne for informasjon og rettleiing til desse kommunane.

Spesialundervisning

Fylkesmannen har gjennom fleire år vore kritisk til Rogaland fylkeskommune si forvaltning når det gjeld elevar som har rett til omfattande spesialundervisning. Våren 2014 gjennomførte vi enno eit tilsyn, denne gongen knytt til inntak og spesialundervisning. Det vart gitt i alt sju pålegg, to vart påklaga og til slutt stadfesta av Utdanningsdirektoratet. Vi er glade for å kunne melde at fylkeskommunen etter dette bad om rettleiing, og erno er godt i gang med å rette lovbrota. Vi nemner også at eit hendingsbasert tilsyn i 2013 om bruk av tvang, no blir følgt opp med eit toåring kompetanseutviklingsprosjekt for alle tilsette i vidaregåande skolar med avdelingar for elevar med omfattande hjelpebehov. Fylkesmannen deltar i ei styringsgruppe for prosjektet og i sjølve kompetanseutviklinga.

Klager

Mange av dei som får klagen behandla hos Fylkesmannen som endeleg klageinstans får medhald, og resultatet av Fylkesmannen sitt arbeid her blir altså at mange får retten sin oppfylt. Men talet på klagesaker går stadig ned. Dette kunne vore eit teikn på betre regelverksetterleving, men det er likevel mykje som tyder på at informasjon om klagerett og klageinstans er til dels svært mangelfull. Vi har nyleg avdekka at nokre kommunar til og med avviser at det kan klagast (gjeld skoleskyss). Vi vil tru at lojalitet til skolen kan vere medverkande til få klager på spesialundervisning og psykososialt miljø, men mangelfull forvaltning og informasjon om klageretten er nok årsaka til få klager på særskild språkopplæring. Vi er urolege for situasjonen på alle desse områda, som alle altså gjeld rettar for dei som treng mest hjelp. Fylkesmannen får berre sjeldan klager som gjeld vidaregåande opplæring.

Kvalitet i barnehagen

Både tilsyn og klagebehandling er viktige tiltak for å medverke til god kvalitet i barnehage, grunnopplæring og vaksenopplæring. Men også ulike støttetiltak må til for at kommunane og fylkeskommunane skal løyse oppgåvene sine på forsvarleg vis. I Rogaland er kompetansesituasjonen i barnehagane særleg vanskeleg: Dei siste åra har det vore gitt midlertidig dispensasjon i mest 20 prosent av årsverka til pedagogiske leiarar, noko som inneber at fylket manglar nær 500 heile barnehagelærarstillingar. Førebels tal frå BASIL kan tyde på ei viss betring i 2014, men samstundes gjer folkeveksten at behovet for fleire barnehagelærarar vil auke i tida framover. God kvalitet i barnehagen føreset god kompetanse, og gjeldande pedagognorm er etter vårt syn for defensiv. Nokre få kommunar har heldigvis betre dekning enn det regelverket krev. Vi har arbeidd med rekruttering sidan KD starta rekrutterings-strategien i 2007, men vi må vedgå at vi ikkje fekk særleg gode resultat dei første åra. Frå og med 2013 har vi prøvd meir offensivt gjennom partnerskap med kommunane, og vi finansierer i fellesskap ei prosjektstilling for to år som leier arbeidet. Det er utarbeidd ein eigen GLØD-strategi, og ei rad konkrete tiltak er sette i gang for å styrkje kompetansebygginga i barnehagane og auke rekrutteringa til utdanningane. Vi ønskjer likevel å markere at statleg satsing på barnehageområdet er altfor svak, både når det gjeld rekruttering og kompetanseutvikling. Vi kan ikkje sjå at det er mogleg å nå nasjonale mål for barnehagen med den kompetansesituasjonen vi har i dag.

Grunnopplæringa

For grunnopplæringa er kompetansesituasjonen vesentleg mindre krevjande nett no. Men nasjonale tal viser at det er også svært viktig å arbeide for betre rekruttering til læraryrket.

Samarbeidet i GNIST har vore og er godt og offensivt her i fylket. Vi starta etter initiativ frå Fylkesmannen med eigen prosjektleiing to år før resten av landet, og då statleg finansiering vart slutført, avtalte Fylkesmannen saman med partnarane å vidareføre partnerskapen med ein prosjektleiing i 50% stilling ut 2015. Vi trur ikkje det er mogleg å få kommunane med på slik finansiering vidare.

Det er uråd å måle nokon direkte effekt av innsatsen vår i GLØD og GNIST, men søkjartala til lærarutdanningane har i alle fall ikkje gått ned det siste året, og BASIL viser som nemnt, ein ørliten positiv tendens.

Det er sett i verk ulike støttetiltak retta mot grunnopplæringa dei siste åra, m.a. Vurdering for læring og Ungdomssteg i utvikling, begge med god effekt. Det ser ut til at kollektive strategiar i kompetanseutviklinga gir godt resultat og god implementering, og det er såleis viktig å innrette vidare arbeid etter det. Vi vil tru at det også kan gagne at Fylkesmannen har ei større rolle i slikt arbeid, og vi set pris på meir tydelege oppgåver både når det gjeld rettleiarkorpsa og satsinga Kompetanse for mangfald. Men slikt arbeid krev ein annan kompetanse enn oppgåvene knytte til tilsyn og klagebehandling, og det er nødvendig å styrkje Fylkesmannen både med ressursar og kompetanse for å kunne løyse utviklingsoppgåver på tenleg vis.

Introduksjonslova

Det er gjennomført tilsyn og behandla klagesaker etter introduksjonslova, men arbeidet her er prega av at ansvar

og oppgaver ikkje er tydeleggjort mellom departement og direktorat. Det har vore ei viss betring på slutten av året, men det er ein føresetnad for godt og effektivt arbeid at lovfortolkingsansvar og styringslinje blir avklart. Det er også behov for at dei ulike avdelingane i IMDi samarbeider betre. Det blir t.d. bede om at Fylkesmannen sender inn same opplysningar både til IMDi sentralt og regionalt. Etter Fylkesmannen si erfaring er det stort behov for både informasjon, rettleiing og tilsyn på dette feltet, men det er ikkje stilt rimelege ressursar til rådvelde for Fylkesmannen.

Barnevern

Fylkesmannen førte i 2014 tilsyn med kommunane sin oppfølging av barn i fosterheimar. Det er gjennomført systemtilsyn i to kommunar med spreiding til fire kommunar. Tilsynet avdekkar manglar i lovpålagt oppfølging og generelle manglar med dokumentasjon. Det er særleg dokumentasjon av faglege vurderingar som manglar. Vi fann også at innhaldet i oppfølgingsbesøk i fosterheimane ikkje var fokusert på barnet sin totale omsorgssituasjon, men meir på evner som samvær eller utfordringar på skolen. Styringsmidlar til nye stillingar har hatt ein positiv effekt for kommunane. Eit særtrekk for Rogaland er likevel den sterke folkeauken i mange kommunar, og den yngrebølgja dette fører med seg. Totalt sett fører dette til at tilførsel av nye stillingar berre held tritt med oppgåveveksten, og i mindre grad fører med seg ei reell styrking av kapasiteten i barnevernstenestene.

Omstillinga av dei statlege institusjonane har ført til ein reduksjon i talet på institusjonar og avdelingar. Dette har ført til for mange tilsette og usikkerhet over tid, noko som igjen har medverka til ustabilitet i kompetanse i personalgruppene. Vi har sett at kunnskapane om kva som er lovleg tvangsbruk, har vore mangelfull. Fleire institusjonar brukar meir tvang enn det som vert dokumentert, og vi har sett fleire eksempel på ulovleg tvang. Ved eitt tilfelle har Fylkesmannen meldt tvangsbruken til politiet. Bebuar har fått medhald i fleire klager på tvangsbruk.

Barnefattigdom

Fylkesmannen bistår Arbeids- og velferdsdirektoratet med å forvalte øymerka tilskot til styrking av innsatsen mot barnefattigdom. I 2014 blei kr. 3 062 313,- fordelt på 10 kommunar. Det blei informert om ordninga på nettstaden til Fylkesmannen og i direkte kontakt med kommunane.

Fleire NAV kontor er innvilga tilskotsmidlar til arbeidet med å auke barneperspektivet. Det er eit område som er krevjande for NAV å prioritere. Fylkesmannen følgjer med på dette.

God oppvekst i Rogaland

Som nemnt ovanfor har Fylkesmannen i Rogaland etablert ei gruppe på tvers av avdelingane for å samordne dei ulike oppdraga og satsingane knytt til utsette barn og unge. Det vart arrangert oppvekstkonferanse/inspirasjonskonferanse, "Sjumilssteget- for god oppvekst i Rogaland", kor 24 av kommunane deltok. Det var breidde i deltakinga frå kommunane. Ungdomsråda var representerte. Hovudtema var Barnekonvensjonen og kor viktig det er at kommunane satsar på barn og unge, og at dette er god samfunnsøkonomi. I tillegg har det vore fleire interne fagsamlingar med fokus på å styrkje kunnskapane om barnekonvensjonen til tilsette i fylkesmannsembetet. 11 kommunar deltek i første omgang i satsinga og er i gang med å gjennomføre kartlegginga. Alle kommunane har oppnemnt koordinator og det blir halde jamnleg kontakt. Fylkesmannen si samanstilling av kartleggingane skal etter planen vere klar innan mars 2015.

4 Arealdisponering, byggjesaker og universell utforming

Arealdisponering generelt

Fylkesmannen i Rogaland er med både i samordningsprosjekt for statlege motsegner, storbyprosjekt og eige prosjekt «god oppvekst i Rogaland.» Dette har prega prioriteringane og arbeidet med fråsegner til kommunale planar. Som før legg vi og stor vekt på å levere fråsegner innan kommunale fristar, god dialog med kommunane og at gjeldande regionalplanar vert følgde. Oppfølging av reviderte statlege ATP-retningslinjer har vore sterkt vektlagde i 2014. Det same har samfunntryggleik, jordvern og langsiktig grense mellom byggeområde og LNF-områder, ivaretaking av barn og unge sine interesser i planlegging og eit tverrfagleg folkehelseperspektiv. Fylkesmannen i Rogaland har prioritert sterkt opp arbeidet med å følgje opp kommunane innan berekraftig by og tettstadsutvikling.

I høve det nasjonale jordvernmålet bør ikkje den årlege omdisponeringa i Rogaland vere meir enn maksimalt 500 daa dyrka jord. I 2013 blei det omdisponert 737 daa, ein auke frå 545 daa frå 2012. Årleg omdisponering dei siste 9 åra i fylket har i snitt vore 1166 daa dyrka jord.

Byggjesaker

Fylkesmannen har i mange år hatt utfordringar med lang sakshandsamingstid på klagesaker etter plan- og bygningsloven og har nå klart å komme innafør 12 vekers sakshandsamingstid. Målsetninga i 2014 var å stabilisere situasjonen slik at vi klarer å halde 12 vekers sakshandsamingstid i byggesaksklager og for reguleringsklager. Dette målet vi har nådd. Det er sakshandsama 375 byggesaksklager og 46 reguleringsklager. Det er gjennomført faglige møte med fleire kommunar som har meldt behov for dette, for å betre samhandling og gje faglag rettleiing innafør saksfeltet

Universell utforming

Universell utforming vert vurdert i planuttalar frå Fylkesmannen, men samla sett har innsats og fagkunnskap på dette området blitt prioritert ned. Dette ut frå at både kommunane i Rogaland og Fylkeskommunen har høg merksemd på feltet, og for å gje rom for eit større generelt folkehelsefokus i våre planuttalar. Fleire kommunar har eigne kommunedelplanar for universell utforming, og fylkeskommunen har eigen regionalplan om temaet.

5 Landbruk, næringsutvikling, naturressursforvaltning og miljøvern

Auka berekraftig matproduksjon er sitt overordna mål for landbruket. Og føresetnaden er sjølv sagt at vi både har bønder som vil og at bøndene har nok næringsareal. Husdyrproduksjonane vil framleis dominere i vårt fylke, men det er rom for auke også her. Så er det slik at Rogaland samstundes også må henga med i det som skjer innan endring i kosthaldsvanar og forbrukarpreferansar. Vi skal vere medvitne trendar knytte til kortreist, lokalt/regionalt, sporing, vegetabilsk/animalsk og anna som forbrukarane i aukande grad legg vekt på.

Augneblinksbiletet av landbruket i Rogaland viser stor aktivitet i heile fylket, både i primær- og sekundærleddet. Men bilete har nyansert. Over tid ser vi også nokre negative utviklingstrekk. Heile 46 % av jordbruksarealet i Rogaland er innmarksbeite. Desse beita er, gjennom storfe- og småfeproduksjonane, landbruksfylket Rogaland sin viktigaste ressurs. Samstundes er denne ressursen også truga. Hovudårsaka er at ein aukande del av mjølkeproduksjonen i fylket skjer i dei sentrale jordbruksområda. Kostnaden med færre kyr i distrikta blir mindre bruk av utmarskbeite – og kanskje også ein meir ekstensiv bruk av jordbruksareala i distrikta. Og i dei sentrale jordbruksområda skjer ein aukande del av mjølkeproduksjonen på kraftfôr. Auka husdyrhald i dei sentrale områda gir oss også større og meir krevjande utfordringar knyta til miljø og forureining.

Vi har ein etablert regional landbrukspartnerskap i Rogaland. Regionalplan for landbruket i Rogaland gir partnerskapen dei viktigaste regionale føringar, for primærnæringa spesielt, men også for andre delar av verdikjeda. Planen er også tydeleg på regionale og lokale fortrinn. Innovasjon Norge Rogaland leverer godt i høve til regionale strategiar og føringar, sjølv om vi ønskjer større investeringsvilje i distrikta. Rogaland fylkeskommune kan bli betre på landbruk og vi etterlyser spesielt eit større engasjement på politisk nivå. I 2014 blei det søkt om ei Arena-landbruk satsing gjennom *Arenaprogrammet*. Søknaden gjekk ikkje gjennom, men prosessen førte m.a. til utvida interesse for primærlandbruket sine utfordringar spesielt, ved at t.d. industrien kom tydelegare på banen. Andre viktige landbruksarenaer for oss er m.a. VRI Rogaland, Handlingsprogram næring, regionstyret Innovasjon Norge Rogaland, Forum for reiselivsnæringen i Rogaland og ulike skognæringsfora. Så har vi godt samarbeid med faglaga og bransjeorganisasjonane i landbruket.

Landbruket i Rogaland er volumorientert og omfanget av m.a. lokale matspesialitetar er moderat. Men vi er i siget også innan lokalmat. Mellom anna blei *MatSmiå* arrangert for første gang i 2014. 70 deltakarar fekk inspirasjon og påfyll av kompetanse. Matfylket i Rogaland er i realiteten husdyrfylket. Rogaland har no også ambisjonar om å auke produksjonen av frukt og grønt. I 2014 starta vi ein offensiv innan fruktproduksjon gjennom etablering av ei eiga satsing. I dag har fylket 3,5 % av den totale fruktproduksjonen i landet. Vi har også fått etablert ei eiga investeringsordning for auka fruktproduksjon gjennom Innovasjon Norge Rogaland. Når det gjeld produksjon av frilandsgrønsaker står husdyrfylket for 13 % av totalproduksjonen i landet. I 2014 starta vi ein prosess med å få etablert eit bedriftsnettverk mellom dei etablerte grønsaksbøndene. Hovudmåla er nye marknadsmuligheiter og vekst for dei deltakande bedriftene.

Stoda for *Inn på tunet* i Rogaland er ikkje god. I fleire kommunar har talet på IPT-gardar gått ned. Rett nok er det variasjon mellom kommunane. Men vi arbeider aktivt gjennom mobilisering og informasjonsarbeid. På skogområdet er hovudutfordringane (1) lite kompetanse og ressursar i kommunane, (2) nedbygging av skogressursane (for låg forynging) og (3) manglande infrastruktur – både vegar og utskipingsterminalar. I arbeidet med å auke tresatsinga i fylket har prosjektet *Tredrivar* vore det viktigaste. Bioenergi i form av flis har stor konkurranse i Rogaland. Men gjennom årelang mobilisering trur vi på auka bruka av flis i Rogaland dei komande åra. Rogaland har eit godt utgangspunkt og ressursgrunnlag for produksjon av biogass. I 2014 blei det etablert eit konsortium for etablering av eit biogass/rågassnett på Jæren, der målet er å få til ei felles

oppgraderingseining, og der kometangassen vidare kan nyttast som drivstoff. I konsortiet inngår m.a. Rogaland fylkeskommune, IVAR og Lyse. Etablering av første pilotanlegg basert på husdyrgjødsel er venta i 2015.

Naturressursforvaltning og miljøvern

Klima

I tråd med prioritering i tildelingsbrevet, har Fylkesmannen i Rogaland lagt stor vekt på både reduserte klimautslipp og klimatilpassing i våre planfråsegner, gjennom å følgje opp reviderte ATP-retningslinjer, berekraftig by og tettstadutvikling og klimatilpassing i form av samfunnstryggleiksvurderingar som ras, flaum og havnivå. Klimautslipp er også lagt vekt på i utslippsløyver og vi samarbeider tett og godt med NVE i saker som gjeld energiutbygging, for å få til utbygging utan uakseptabel skade på naturmangfald og andre naturverdiar.

Heilskapleg vassforvaltning

Å følgje opp Rogaland Fylkeskommune sitt arbeid med regionale planar for vassressursane har vore høgt prioritert i lang tid både hos Fylkesmannen. Vassplanarbeidet er i rute i Rogaland. Det er godt, men til tider utfordrande samarbeid mellom statsetatane som er involverte. Dette kan vere krevjande både for oss og fylkeskommunen som vassregionmynde. (kryptisk?)

Frivillig skogvern

Arbeidet med frivillig skogverngår bra i Rogaland, men burde truleg vore noko meir omfattande ut frå at klimaksgrensa for eikeskog går gjennom Rogaland, at store delar av fylket vårt er avskoga og berre har restbestandar av stadeigen skog. Dessutan er den opphavlege furuskogen i Rogaland på vikande front. Restbestand av lauvskog/beiteprega skog er også under press både frå eit aktivt landbruk og frå skogplanting.

Oppfølging av rovviltforliket

Etter at arbeidet med rovviltnemnda i vår region vart flytta frå Rogaland til Sogn og Fjordane, er dette arbeidet sjølv sagt mindre omfattande hos Fylkesmannen i Rogaland. Men vi har gode samarbeidsrelasjonar med beiteinteressene i forhold til dei oppgåvene som er att hos oss, t.d. skadefelliingsløyver og erstatningar til sannsynlege tap grunna rovvilt. Vi har sær s godt samarbeid internt i embetet på dette feltet.

Opprydding av forureina grunn ved skipsverft

Dette arbeidet må nødvendigvis innrettast slik at me stansar kjeldene på land før opprydding i forureina grunn i sjø. Stavanger hamn er godt i gang med eige prosjekt og nyt godt av at det er god tilgang på utfyllingsmassar frå tunnellprosjekt i regionen (td. Ryfast) som kan nyttast både til tildekking og å skape ny byggjegrund for ein by i sterk vekst. Det er på tide å ta opp att arbeidet med å finne samla samfunnsmessige gode løysingar for dei 3 andre større forureina hamneområda i Rogaland: Gandsfjorden (Sandnes), Karmsundet (Haugesund/Karmøy) og Saudasjøen.

6 Samfunnstryggleik og beredskap

Fylkesmannen har gjennomført tilsyn i 7 av 26 kommunar i Rogaland i 2014. Funn som går igjen hos fleire kommunar var tema på det årlege møte vi har med kommunale beredskapskontaktar. Mange kommunar som fikk avvik, tok kontakt med oss etter tilsynet for å få rettleiing.

Fylkesmannen har ein oppdatert ROS-analyse (2013) som er kjend for kommunar og medlemmer av fylkesberedskapsrådet. Vi arbeider med å sikre ei god nok oppfølging av dei forbetringpunkta som kjem fram i analysen.

Fylkesmannen har ein kriseorganisasjon som er godt rusta til å i vare ta vår samordningsrolle ved ekstraordinære situasjonar. Krisestaben blei øvd og kriseplanen oppdatert i 2014. Vi har god trening i bruk av CIM mellom anna til vidarevarsling av viktig informasjon til kommunane, loggføring og rapportskriving. Alle kommunane har fått opplæring i CIM. Det er framleis om lag åtte kommunar som ikkje har tatt CIM i bruk. Desse prøver vi å motivere så godt vi kan, mellom anna ved å tilby meir opplæring.

Vi deltek i dei regionale øvingsutvala til politiet (to politidistrikt) der vi har eit godt samarbeid med naudetatane og sivilforvaret om både kommuneøvingar og regionale øvingar.

Vi har enno ikkje gjort ferdig den dokumentasjonen som forsvaret krev for å være klar til å ta i mot nytt gradert samband.

Resultatområde	Kapittel 0525	Fagdep.
Klima- og miljødepartementet	kr 9 363 988,76	kr 3 688 248,93
Landbruks- og matdepartementet	kr 13 733 535,50	kr 0,00
Kunnskapsdepartementet	kr 7 480 932,09	kr 15 245 814,55
Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet	kr 4 917 880,81	kr 1 193 316,88
Justis- og beredskapsdepartementet	kr 5 098 551,03	kr 11 617 570,03
Kommunal- og moderniseringsdepartementet	kr 40 782 725,60	kr 1 503 541,40
Arbeids- og sosialdepartementet	kr 525 076,15	kr 2 551 087,15
Helse- og omsorgsdepartementet	kr 15 105 753,10	kr 3 957 404,44
Andre	kr 160 985,62	kr 0,00
Sum:	kr 97 169 428,00	kr 39 756 983,00

IV - Styring og kontroll i embetet

Fylkesmannen i Rogaland har dei siste åra hatt stor merksemd på utvikling av styring og interne styringsdokument og har bygd opp eit system og hierarki i den interne styringa. Vi går i denne samanheng lite inn i den overordna styringa, men nemner likevel at heile vår aktivitet er basert på styringssignal i årleg budsjettprp., tildelingsbrev frå KMD, embetsoppdraget og særøyvingar frå andre budsjettkapittel enn 0525. I tillegg gjeld reglement for økonomistyring, offentlege innkjøp, tilsetjing, lovverl og avtalar for peronalhandtering (heile peronalhandboka) m.m. Vi nemner vidare instruks(ar) for fylkesmennene samt at leiarplattforma i staten ligg til grunn for leiing. Det manglar ikkje på styringsdokument og styringssignal. Det kan lett bli for mange. Det er ønskeleg med betre samordning, forenkling og forkorting, og pågåande arbeid med embetsoppdraget er eit framskritt i så måte.

Fylkesmannens styring er basert på eit slikt hierarki av styringsdokument og styringsareanaer,

1. Visjon og verdiar
2. Retningsliner foresultat-, og risikostyring
3. Overordna mål og strategiembetsstyring
4. Langtidsbudsjett (4 år)
5. Budsjettfordeling - førebels og endeleg – budsjettmøte nov/des
6. Måldokument frå avdelingane nov/des
7. VP – avdelingsvise – skal byggje på overordna styringsdokument, budsjett og embetsoppdrag
8. Delegeringsreglement
9. Leiarmøte kvar måndag - kvart fjerde også med nestleiarane i avdelingane
10. Ymse retningsliner, rutinar og strategiar

Vår visjon er "Vi tar vare på Rogaland", med verdiar: Kompetent og truverdig, heilskapleg og lojal, open og tydeleg. Desse ligg til grunn for andre styringsdokument og styringssignal i embetet, I 2012 utarbeidde vi egne rutinar for mål, resultat og risikostyring. Desse er brukt i risikovurdering av overordna mål og i avdelingane si verksemdsplanlegging. Rutinane vart evaluerte i 2014, og vil bli reviderte i 2015 som følgje av denne evalueringa. Til grunn for avdelingsvis planlegging ligg embetet sitt overordna strategidokument med 4 års verknad, men revidert kvart år. Avdelingane leverer før jul eit måldokument for sin aktivitet, som blir drøfta med embetsleiinga. Dette måldokumentet ligg til grunn for oppfølgingssamtalar mellom avdelingsleiing og embetsleiing kvart kvartal. Avdelingane skal utarbeide verksemdsplanar, men står elles rimeleg fritt til å utforme desse. Fylkesmennene/embetsleiinga sitt delegeringsreglement er i rapporterende stund under revisjon, men det blir ikkje nemneverdige endringar i avdelingsdirekørane sine fullmakter, mellom anna så vil retten til å fremje motsegner til kommunale arealplanar og kalager på kommunale dispensasjonsvedtak ikkje bli delegert. I 2014 vart det innført leiarmøte kvar veke mot kvar 14. dag tidlagare. Som nemnt rapporterer avdelingane kvart kvartal om mål- og resultatoppfølging, herunder budsjett. Rutinane for rapportering på budsjett og prognose for forbruk vil bli konkretiserte og forbetra i 2015,

Embetet har ved utgangen av 2014 ca. 190 tilsette, både deltid og heiltid. Lønsvest og kostnader dyre nyttilsetjingar utarmar beudsjette over tid, og vi må nedbemanne for å få endane til å møtast. Særleg i miljøvernsektoren har vi hittil hatt fleire faste stillingar løna på mellombels løyving over særkapittel. For å få alt dette til å gå i hop, er vi i ferd med å redusere talet på tilsette.

Det er ikkje gjort endringar i organisasjonen i 2014. Avdelingsstrukturen er vidareført, men det er etablert ei ny avdelingsgovergripande prosjektgruppe for "God oppvekst i Rogaland/sjumilssteget". Tilsynsgruppe og plangruppe er vidareført. Det er tilsett ny kommunikasjonssjef, no øyremarka berre tilkommunikasjon- og nettverksarbeid.

Fylkesmannen har følgt opp arbeidet med tidstjuvar, mellom anna ved å be alle tilsette om å rapportere om tidstjuvar innan ein fastsett frist. Tidstjuvar skapte av andre er rapporterte til KMD innan fristen. Når det gjeld interne tidstjuvar, så er desse under oppfølging, mellom anna ePhorte. Desse vil det bli arbeidd meir med i 2015. Eksempel på innrapporterte eigne tjuvar: Arbeidsdeling mellom avdelingane, ePhorte, raskare datamaskiner/program, struktur på møte, overlapping/sårbar tenetster, kompetanse på teknologiske hjelpemiddel, saksfordeling mellom avd., forstyrrende telefonar og e-postar, meir effektiv samordningsverksemd, kongeranseplanlegging, personleg arbeidsplan m.m. Konklusjon: Vi er i gang, men har meir å jobbe med framover.

Nytt statens hus (2010) fungerer sær godt i praksis og i det daglege, men usemje og konflikt med huseigar om leige og leigeareal har skapt mykje ekstra arbeid også i 2014, som kuliminerte med erstatningssak og dom i Gulating lagmannsrett (i januar 2015). Dommen får stor betydning for embetet i 2015, og dessutan er ikkje alle diskusjonar i leigeforholdet løyste med dommen.

Fylkesmannen ser ikkje behov for store organisatoriske endringar framover. Vi vurderer likevel løpande felles avdelingsovergrepande løysingar som samordning av plan og tilsynsverksemd, arbeidet med satsing på oppvekstvilkår for barn og unge. I det heile har vi stor merksemd på samordning og heiskapstenking i embetet. Leiarmøta kvar måndag er prega av dette. Det er ei generell utfordring at hovudbudsjettet (kap. 0525) i utgangspunktet er for lite til å dekke alle oppgåvene like godt. Det er også ei styringsutfordring at oppgåvene og til dels drifta blir finansiert over andre budsjettkapittel. Dette er særleg merkbart etter verjemålsreforma. På sikt bør alle tiltak inn i kap. 0525. Vi har også fleier gonger peikt på at vi taper i konkurransen med lønsnivået i regionen. Dei siste åra har dette vore særleg merkbart for pedagogisk utdanne persobenell.

Forholdet til dei tillitsvalde og deira organiosasjonar er, i tillegg til sentralt forhandla avtaleverk, regulert gjennom tilpassingaavtale og eigen peronalplan. Vi har mellom anna faste samarbeidamøte med hovudorganisasjonane minst fire gonger i året - i tillegg til drøftings- og forhandlingsmøte. Personalplanen er under revisjon i desse dagar.

Medarbeidarunfersøkinga i 2014 viste stort sett nógde medarbeidarar. På den negative sida var løn det mest utsalgsgjevande, men også arbeidsmengde. Mellom anna av denne grunn, i tillegg til konkurransesituaasjonen, brukte embetet 1 ekstra mill. til lokale lønsforhandlingar. Alle avdelingar følgjer opp arbeidsmiljøundersøkinga våren 2015. Elles blir arbeidsmiljøet følgt opp ved årlege vernerundar til alle tilsette (neste våren 2015) og i årlege medarbeidarsamtalar.

V - Vurdering av framtidsutsikter

Årsskiftet 2015 representerer ei apanande tid for for Rogaland. Oljeprisen er historisk låg, og i vårt fylke, der ca 50 000 har sitt daglege virke i petroleumsretta næringar, kan ein lagvarig låg oljepris får betydelege konsekvensar. Arbeidsøysa stig raskare enn i resten av landet, men med eit særleg gunstig utgangspunkt, er denne enno ikkje alarmerande - 2,7%, men likevel høgare enn i til dømes Hordaland. Summa summatrum, så vil reduksjon i aktiviteten på sokkelen gje forholdsvis størst utsalg i Vårt fylke. Rogaland og rogalendingen er likevel kjend for å kunne snu seg rundt og etablere seg innafor nye næringar.

Auken i bustadprisane, særleg i Stavanger og omkringliggjande kommunar, har stoppa opp, noko som er gunstig for nyetablerarar. Presset på bustadbygging kan dermed også avta på litt sikt. Men det er for tidleg å seie om denne trenden vil vedvare.

Folketalsveksten var noko mindre i 2014 enn året før. Etter å ha ha hatt ein vekst på line med Oslo/Akershus i fleier år, låg rogaland i 2014 noko under. Kommunane opplevde også til dels urovekkande skattesvikt i 2014.

Alt dette gjer at framtidsutsiktene er noko usikre, men førbels ikkje slik at det i nemeneverdige gran vedkjem Fylkesmannen sitt arbeidsfelt. Men, sosiale utfordringar i kommunane kan bli større, arbeidsløysa stig, kanskje presset på areal og arealplanlegging kan bli nioko mindre.

Klimaendringane gjer at samfunnet og dermed også Fylkesmannen må bruke meir ressursar på førerbygging og oppfølging.

Rogaalnd har betydelege utfordringar når det gjeld trafikkavvikling og kollektivtransport. Dette vil også vedkomme Fylkesmannen framover. Store samferdselsprosjekt er i gang eller under planlegging. Slike tiltak utfordrar landbruks. og andre naturverdiar. I det heile skaper den store aktiviteten i fylket, som vi ikkje ser enden på enno, kapasitetproblem også hos Fylkesmannen, særleg når det gjeld medverknar i arealplanleggingsarbeidet.

Elles nemner vi særskilt arbeidet med kommunereform, satsing på styrking av barn og unge sine oppvekstvilkår og effektiviseringsvehov/moderniserings tiltak i staten generelt og hos fylkesmennene spseielt (t.d. tidstjuvar), vil prege embetet framover. Vi reknar også med å bli prega og berørte at ulike regionaliserings- og sentraliseringstuiltak, som er i gang eller i kjømnda (politi, univeritet og høgskolar m.m.).

Presset på kompetanse og løn i vår region har, som nemnt ved gleire høve, vore ei merkbar utfordring dei siste åra. Trass i ei viss uvissse nett no, ser vi ikkje at konkurransen om kompetent arbeidskraft skal bli merkbart mindre med det første. Auka lønspress fører til nedbemanning og dermed færre personalressursar å spele på. Effetiviseringsgevinst vil neppe vege opp for dette.

VI - Årsregnskap

Ledelseskommentar årsregnskapet 2014

Bekreftelse

Årsregnskapet er avlagt i henhold til bestemmelser om økonomistyring i staten, Finansdepartementets rundskriv R-115 og krav fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet. Regnskapet skal gi et dekkende bilde av Fylkesmannens disponible bevilgninger, regnskapsførte utgifter, inntekter, eiendeler og gjeld.

Vurderinger av vesentlige forhold

Fylkesmannen sin virksomhet i år 2014 er i hovedsak basert på bruk av budsjettfullmakter gitt i tildelingsbrev, oppsummert til 351.085.374. Virksomheten har også noen "åpne fullmakter", jf Bevilgningsrapporteringen. Kap.post 052501 og 352502 sammen med inntekter fra offentlige refusjoner gir Fylkesmannen en mindreutgift på 3,8 mill kr, som søkes overført til neste år på kap.post 052501 ihht beregninger i Note B. Mindreutgiften skyldes flere forhold: Diverse driftskostnader ble lavere enn forventet (felles driftskostn. til Statens Hus og leiekostnad), brukt mindre til kurs og arrangement enn planlagt, flere stillinger har vært uten vikar ved langtidssykdrom/permisjoner, jobbet mer folk på prosjekt (fremmedkap.) enn forutsatt og avdelingene har vært mer forsiktige med pengebruken enn nødvendig. I utgangspunktet skal kap.post 052521/352501 gå i null. I 2014 har det vært en innbetaling på ca kr 250.000,- som egentlig skulle ha kommet i fjor, ettersom kostnadene til denne innbetalingen ble ført i år 2013. Det er også noen andre mindre beløp som påvirker resultatet. Merinntekten ble kr 346.694,-, som søkes overført til neste år på kap.post 052501 ihht beregninger i Note B og "kan nyttes under post 01". Bevilgningene på kap.post 022501 og 022521, som gjelder eksamen og sensorhonorar o.l., ble grovt anslått av Udir. For kap.post 022521 bestemte Udir seg i ettertid for at midlene også skulle dekke utgiftene ifbm reise til sensorskoleringene for sensorer i grunnskolen. Viser til artskontorrapporteringen med Note 2 som gjelder lønn og sosialte utgifter. Lønninger uten arb.giv.avg. har økt med ca 7,8 mill kr fra år 2013 til år 2014. Økningen fordeler seg temmelig likt mellom kap.post 052501 og Fremmedkap. Det var en liten reduksjon på kap.post 052521. Lønnskostn. utgjør hhv 75,9%, 4,9% og 19,2% på 052501, 052521 og Fremmedkap. Årsaken til økning i lønnskostn. på 052501 er lønnskompensasjon, i tillegg til noen nye stillinger (4 st på Helse- og sosialavd, 1 st på Miljøavd. og 2 st på Administrasjonsavd. ifbm Vergemålsreformen). Når det gjelder økningen på Fremmedkap. skyldes den i hovedsak helårsvirkning av minst 8 nye stillinger til Vergemål ansatt i perioden mai-sept år 2013. Det ble også ansatt noe flere i løpet av år 2014. Pr nå er det ca 14 årsverk som jobber med vergemål. Investeringer er i hovedsak belastet kap.post 052501. Ca 1,5 mill kr er kjøp av datamaskiner o.l. og 0,3 mill kr er kjøp av inventar/møbler. Ifht tildelt ramme, er planlagte investeringer nedjustert til ca 0,7 mill kr for år 2015. Det betyr ca 0,2 mill kr til kjøp av programvare, ca 0,06 mill kr til inventar og ca 0,4 mill kr til datamaskiner o.l. For andre utbetalinger til drift vises til kommentarer under Note 4. Rapportert mellomværende med statskassen utgjorde pr 31.12.14 ca - 5 mill kr. Leverandørgjeld på kr -173.001 og kundefordringer på kr 561.871,- fremkommer ikke i årsregnskapet, jf opplysninger om avregning med statskassen i Note 7.

Tilleggsopplysninger

Riksrevisjonen er ekstern revisor og bekrefter årsregnskapet for Fylkesmannen i Rogaland. Årsregnskapet er ikke ferdig revidert pr d.d., men revisjonsberetningen antas å foreligge i løpet av 2. kvartal år 2015.

Stavanger 25. februar 2015

Magnhild Meltveit Kleppa

Magnhild Meltveit Kleppa (sign)

Fylkesmann i Rogaland

Prinsippnote til årsregnskapet - for oppstilling av bevilgningsrapportering og artskontorrapportering

Årsregnskap for statlige virksomheter er utarbeidet og avlagt etter nærmere retningslinjer fastsatt i bestemmelser om økonomistyring i staten ("bestemmelsene"), fastsatt 12. desember 2003 med endringer, senest 18. september 2013. Årsregnskapet er i henhold til krav i bestemmelsene punkt 3.4.1, nærmere bestemmelser i Finansdepartementets rundskriv R-115 og eventuelle tilleggskrav fastsatt av eget departement. Det er utarbeidet en egen prinsippnote til virksomhetsregnskapet som føres i tråd med de anbefalte statlige regnskapsstandardene (SRS).

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen omfatter en øvre del med bevilgningsrapporteringen og en nedre del som viser beholdninger virksomheten står oppført med i kapitalregnskapet. Oppstillingen av artskontorrapporteringen har en øvre del som viser hva som er rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter og en nedre del som viser grupper av kontoer som inngår i mellomværende med statskassen.

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen og artskontorrapporteringen er utarbeidet med utgangspunkt i bestemmelsene punkt 3.4.2 – de grunnleggende prinsippene for årsregnskapet:

Regnskapet følger kalenderåret

Regnskapet inneholder alle rapporterte utgifter og inntekter for regnskapsåret

Utgifter og inntekter er ført i regnskapet med brutto beløp

Regnskapet er utarbeidet i tråd med kontantprinsippet

Oppstillingene av bevilgnings- og artskontorrapportering er utarbeidet etter de samme prinsippene, men gruppert etter ulike kontoplaner. Prinsippene korresponderer med krav i bestemmelsene punkt 3.5 til hvordan virksomhetene skal rapportere til statsregnskapet. Sumlinjen "*Netto rapportert til bevilgningsregnskapet*" er lik i begge oppstillingene.

Alle statlige virksomheter er tilknyttet statens konsernkontoordning i Norges Bank i henhold til krav i bestemmelsene pkt. 3.8.1. Ordinære forvaltningsorgan (bruttobudsjetterte virksomheter) tilføres ikke likviditet gjennom året. Ved årets slutt nullstilles saldoen på den enkelte oppgjørskonto ved overgang til nytt år.

Bevilgningsrapporteringen

Bevilgningsrapporteringen viser regnskapstall som virksomheten har rapportert til statsregnskapet. Det stilles opp etter de kapitler og poster i bevilgningsregnskapet virksomheten har fullmakt til å disponere. Oppstillingen viser alle finansielle eiendeler og forpliktelser virksomhet står oppført med i statens kapitalregnskap. Kolonnen samlet tildeling viser hva virksomheten har fått stilt til disposisjon i tildelingsbrev for hver kombinasjon av kapittel/post.

Mottatte fullmakter til å belaste en annen virksomhets kombinasjon av kapittel/post (belastningsfullmakter) vises ikke i kolonnen for samlet tildeling, men er omtalt i note B til bevilgningsoppstillingen. Utgiftene knyttet til mottatt belastningsfullmakt er bokført og rapportert til statsregnskapet og vises i kolonnen for regnskap.

Avgitte belastningsfullmakter er inkludert i kolonnen for samlet tildeling, men bokføres og rapporteres ikke til statsregnskapet fra virksomheten selv. Avgitte belastningsfullmakter bokføres og rapporteres av virksomheten som har mottatt belastningsfullmakten og vises derfor ikke i kolonnen for regnskap. De avgitte fullmaktene framkommer i note B til bevilgningsoppstillingen.

Artskontorrapporteringen

Artskontorrapporteringen viser regnskapstall virksomheten har rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter. Virksomheten har en trekkrettighet for disponible tildelinger på konsernkonto i Norges bank. Tildelte midler på utgiftssiden vises ikke som inntekt i oppstillingen.

Virksomheten utarbeider ikke noter til oppstillingen av artskontorrapporteringen fordi virksomheten har et virksomhetsregnskap etter de statlige regnskapsstandardene (SRS) med tilhørende noter. Det er utarbeidet egen prinsippnote til virksomhetsregnskapet.

Oppstilling av bevilgningsrapportering for regnskapsår 2014

Utgiftskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Note	Samlet tildeling	Regnskap 2014	Merutgift (-) og mindretgift
0525	Fylkesmannsembetene - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter	A,B	-78 000	11 795 152	-11 873 152
0225	Tiltak i grunnopplæringen - driftsutgifter	01	Driftsutgifter		3 972 000	4 654 847	
0225	Tiltak i grunnopplæringa - særskilde driftsut	21	Spesielle driftsutgifter		12 177 000	12 591 037	
0225	Tilskudd til oppl. av barn og unge i statl. asy	64	Diverse		5 667 000	5 666 238	
0225	Tilskudd til leirskoleopplæring	66	Diverse		3 780 000	3 605 404	
0226	Kvalitetsutvikling i grunnopplæringen - spes	21	Spesielle driftsutgifter		11 265 554	11 264 484	
0226	Kvalitetsutvikling i grunnopplæringen - vide	22	Diverse		46 131 361	46 002 704	
0231	Barnehager - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		6 231 000	6 238 924	
0310	Tilskudd til tros- og livssynssamfunn	70	Tilskudd		Åpen fullmakt	7 714 718	
0469	Vergemålsordningen - driftsutgifter	01	Driftsutgifter		13 365 719	13 365 719	
0469	Vergemålsordningen - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		Åpen fullmakt	2 470 092	
0470	Fri sakførsel	70	Tilskudd		Åpen fullmakt	1 374 956	
0470	Fritt rettsråd	71	Tilskudd		Åpen fullmakt	10 225 978	
0525	Fylkesmannsembetene - driftsutgifter	01	Driftsutgifter	A,B	101 019 000	103 956 646	-2 937 646
0571	Ramme-tilskudd til kommuner - spes. driftsu	21	Spesielle driftsutgifter		300 000	299 890	
0590	Byutvikling og planlegging - spes. driftsutgi	21	Spesielle driftsutgifter		1 950 000	1 947 689	
0605	Arbeids- og velferdsetaten - Driftsutgifter	01	Driftsutgifter		1 400 000	1 129 586	
0621	Tilskudd til sosiale tjenester og sosial inklud	21	Spesielle driftsutgifter		2 586 420	2 489 722	
0621	Sosiale tjenester og tiltak for vanskeligstilte	63	Diverse		14 477 703	14 977 094	
0718	Rusmiddelforebygging - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		653 300	671 987	
0719	Annet folkehelsearbeid - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		25 000	41 351	
0734	Særskilte tilskudd til psykisk helse og rustilt:	01	Driftsutgifter		Åpen fullmakt	3 486 126	
0761	Spesielle driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		996 200	1 014 980	
0761	Tilskudd til omsorgstjenester	60	Diverse		11 870 700	11 870 700	
0762	Primærhelsetjeneste - forebyggende helsetje	60	Diverse		1 530 000	950 000	
0762	Forebygging av uønsket svangerskap og abo	73	Tilskudd		500 000	500 000	
0763	Rustiltak - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		880 100	1 351 843	
0763	Rustiltak - kommunalt rusarbeid	61	Diverse		32 081 187	31 569 618	
0764	Psykisk helse - psykisk helsearbeid	60	Diverse		971 658	747 774	
0781	Forsøk og utvikling mv - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		Åpen fullmakt	36 298	
0783	Personell - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		1 230 000	1 197 794	
0854	Tiltak i barne- og ungdomsvernet - spes. drit	21	Spesielle driftsutgifter		2 694 770	2 276 508	
0854	Kommunalt barnevern	60	Diverse		48 666 259	49 084 568	
1144	Miljørettet prosjektarbeid m.m.	77	Tilskudd		115 000	115 000	
1400	Miljøverndepartementet - driftsutgifter	01	Driftsutgifter		Åpen fullmakt	2 000	
1400	Miljøverndepartementet - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		200 000	200 000	
1410	Miljøovervåking og miljødata	21	Spesielle driftsutgifter		1 348 000	1 348 000	
1420	Miljødirektoratet - driftsutgifter	01	Driftsutgifter		2 212 157	2 200 678	
1420	Miljødirektoratet - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		2 258 500	2 268 949	
1420	Statlige vannmiljøtiltak	22	Diverse		7 272 786	7 220 000	
1420	Tiltak i verneområder	31	Diverse		1 190 000	1 190 000	
1420	Tilskudd til vannmiljøtiltak	70	Tilskudd		3 200 000	3 199 627	
1420	Erstatning for beitedyr tatt av rovvilt	72	Tilskudd		250 000	207 235	
1420	Forebyggende og konfliktdempende tiltak i r	73	Tilskudd		150 000	150 000	
1420	Friluftformål	78	Tilskudd		2 980 000	2 977 301	
1420	Verdensarvområder, kulturlandskap og verd	81	Diverse		81 000	81 000	
1420	Tilskudd til prioriterte arter og utvalgte natu	82	Diverse		2 014 000	2 013 825	
1420	Nasjonalparksentre og andre naturinfo.sentra	85	Diverse		800 000	800 000	
1425	Åkerrikke,tiltak	21	Spesielle driftsutgifter		200 000	200 000	
1425	Tilskudd til fiskeformål	70	Tilskudd		290 000	290 000	
1425	Tilskott til viltføremål	71	Tilskudd		180 000	180 000	
Sum utgiftsført					351 085 374	391 214 041	

Inntektskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Samlet tildeling	Regnskap 2014	Merinntekt og mindreinntekt (-)
3525	Inntekter ved oppdrag	01	Driftsinntekter		12 219 846	12 219 846
3525	Ymse inntekter	02	Ymse		3 029 389	3 029 389
3525	Refusjon av fødsels- og adopsjonspenger	16	Refusjon av foreldrepenger		1 410 542	1 410 542
3525	Refusjon lærlinger	17	Refusjon av lærlinger		116 339	116 339
3525	Refusjon av sykepenges	18	Refusjon av sykepenges		2 183 707	2 183 707
5309	Tilfeldige inntekter, ymse	29	Ymse		373 445	
5700	Arbeidsgiveravgift	72	Arbeidsgiveravgift		15 042 723	
Sum inntektsført					0	34 375 990

Netto rapportert til bevilgningsregnskapet

356 838 052

Kapitalkontoer

60068601	Norges Bank KK /innbetalinger				22 555 453	
60068602	Norges Bank KK/utbetalinger				-380 357 427	
715211	Endring i mellomværende med statskassen				963 923	
Sum rapportert					0	

Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet (201412)

Konto	Tekst	2014	2013	Endring
6260	Aksjer	0	0	0
715211	Mellomværende med statskassen	-5 097 194	-6 061 117	963 923

Virksomhet: AC - Fylkesmannen i Rogaland

Note A Forklaring av samlet tildeling			
Kapittel og post	Overført fra i fjor	Årets tildelinger	Samlet tildeling
52 501	2 524 000	98 495 000	101 019 000
52 521	-78 000		-78 000
xxxxxx			0
xxxxxx			0

Note B Forklaring til brukte fullmakter og beregning av mulig overførbart beløp til neste år

Kapittel og post	Stikkord	Merutgift(-)/ mindre utgift	Utgiftsført av andre i hht avgitte belastningsfullmakter	Merutgift(-)/ mindre utgift etter avgitte belastningsfullmakter	Standard refusjoner på inntektspostene 15-18	Merinntekter iht merinntektsfullmakt	Omdisponering fra post 01 til 45 eller til post 01/21 fra neste års bevilgning	Innsparinger	Sum grunnlag for overføring	Maks. overførbart beløp *	Mulig overførbart beløp beregnet av virksomheten
52 501	"kan overføres"	-2 937 646		-2 937 646	3 710 588	3 029 389			3 802 331	5 050 950	3 802 331
52 521	"kan nyttes under post 01"	-11 873 152		-11 873 152		12 219 846			346 694	[5% av årets tildeling i note A]	346 694
xxxx21				0					0	[5% av årets tildeling i note A]	
xxxx45				0		Ikke aktuell			0		
xxxx45				0		Ikke aktuell			0	[Sum årets og fjorårets tildeling]	
xxxx70				0		Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell		
xxxx75				0		Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell		

*Maksimalt beløp som kan overføres er 5% av årets bevilgning på driftspostene 01-29, unntatt post 24 eller sum av de siste to års bevilgning for poster med stikkordet "kan overføres". Se rundskriv R-2/2013 for mer detaljert informasjon om overføring av ubrukte bevilgninger.

Forklaring til bruk av budsjettfullmakter

Mottatte belastningsfullmakter

Viser til tildelingsbrev 2014 fra Det kongelige kommunal- og moderniseringsdepartement datert 17.01.2014. Fylkesmannen ble tildelt kr 96.071.000,- i ramme/budsjettfullmakt for år 2014. Deretter har Fylkesmannen fått følgende tilleggsbevilgninger/overskridelsesfullmakter:

- * Fullmaktsbrev til fagutvalget for Kart/Gis kr 185.000,- datert 18.03.2014
 - * Overføring av resultat fra forrige år kr 2.524.000,- datert 02.05.2014
 - * Lønnskompensasjon for oppgjøret 2014 kr 2.239.000,- datert 17.10.2014
- Total belastningsfullmakt i år 2014 på kap 525, post 01 kr 101.019.000,-

Fullmakt til å overskride driftsbevilgningen på kap. 525 post 01

Fullmakten gjelder tilgangen til å overskride driftsbevilgningen på kap. 525, post 01 med inntil to prosent av bevilgningen på posten mot tilsvarende merinntekt på kap. 3525, post 02, jf Bevilgningsreglementet § 11 fjerde ledd nr. 1 og Finansdepartementets rundskriv R-110/2013, pkt 2.4. Den inntektsfinansierte aktiviteten må ligge innenfor det som er virksomheten sine mål, oppgaver og rammevilkår, og ikke skape bindinger til å opprettholde et høyere aktivitetsnivå enn det som blir dekket av utgiftsbevilgningen dersom merinntekten faller bort. Merinntekter i form av lønnsrefusjoner fra andre statlige virksomheter, jf inntektspostene 15-18, gir grunnlag for overskridelser uten særskilt samtykke, og uten å være bundet av avgrensinger som er gitt.

Fullmakt til å overskride driftsbevilgningen på kap. 525 post 21

Fullmakten gjelder tilgangen til å overskride driftsbevilgningen på kap. 525, post 21 med mot tilsvarende merinntekt på kap. 3525, post 1, jf. Romertallsvedtak II Prop. 1S (2013-2014), Innst. 16 S (2013-2014).

Oppstilling av artskontorrapporteringen for 2014

	Note	201412	201312
Inntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Innbetalinger fra gebyrer	1	0	0
Innbetalinger fra tilskudd og overføringer	1	1 104 503	416 000
Salgs- og leieinnbetalinger	1	14 138 491	14 046 717
Andre innbetalinger	1	0	0
Innbetaling av finansinntekter	1	0	0
<i>Sum innbetalinger</i>		15 242 994	14 462 717
Utgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetalinger til lønn og sosiale utgifter	2	128 917 750	117 709 651
Offentlige refusjoner vedrørende lønn	2	-3 710 588	-4 480 981
Utbetalt til investeringer	3	1 868 700	1 120 569
Utbetalt til kjøp av aksjer		0	0
Andre utbetalinger til drift	4	53 832 670	54 982 056
Utbetaling av finansutgifter	4	0	4 750
<i>Sum utbetalinger</i>		180 908 531	169 336 046
Netto rapporterte utgifter til drift og investeringer		165 665 537	154 873 328
Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten			
Innbetaling av skatter, avgifter, gebyrer m.m.	5	0	0
<i>Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten</i>		0	0
Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten			
Utbetalinger av tilskudd og stønader	6	206 588 682	139 384 028
<i>Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer til andre</i>		206 588 682	139 384 028
Inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler			
5700 Folketrygdens inntekter - Arbeidsgiveravgift		15 042 723	13 764 227
5309 Tilfeldige inntekter (gruppeliv m.m)		373 445	552 427
<i>Sum inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler</i>		15 416 167	14 316 654
Netto utgifter rapportert til bevilgningsregnskapet		356 838 052	279 940 702
Oversikt over mellomværende med statskassen			
Eiendeler og gjeld		201412	01.01.2014
Fordringer (legg til linjer og vis på konto)	7	59 154	45 467
Kasse (legg til linjer og vis på konto)	7	0	0
Bankkontoer med statlige midler utenfor Norges Bank (legg til linjer og vis på kor	7	0	0
Skyldig skattetrekk	7	-4 760 116	-4 249 828
Skyldige offentlige avgifter (legg til linjer og vis på konto)	7	-47 855	-168 286
Annen gjeld (legg til linjer og vis på konto)	7	-348 377	-1 688 470
Sum mellomværende med statskassen		-5 097 194	-6 061 117

Note 1 Inntekter rapportert til bevilgningsregnskapet 2014

	201412	201312
<i>Innbetalinger fra gebyrer</i>		
Byggesaksgebyr	0	0
Tilsynsavgift elsikkerhet	0	0
Gebyrer / avgift omsetning produksjon sprengstoff første omsetningsledd	0	0
<i>Sum innbetalinger fra gebyrer</i>	0	0
<i>Innbetalinger fra tilskudd og overføringer</i>		
Tilskudd fra statlige virksomheter	686 503	0
Tilskudd fra kommunale og fylkeskommunale etater	400 000	0
Tilskudd fra organisasjoner og stiftelser	18 000	416 000
<i>Sum innbetalinger fra tilskudd og overføringer</i>	1 104 503	416 000
<i>Salgs- og leieinnbetalinger</i>		
Salgsinntekt tjenester, avgiftspliktig	142 462	649 827
Salgsinntekt tjenester, avgiftsfri	10 729 890	12 210 527
Inntekter av oppdrag, utenfor avgiftsområdet	3 266 139	1 186 362
<i>Sum salgs- og leieinnbetalinger</i>	14 138 491	14 046 717
<i>Andre innbetalinger</i>		
<i>Sum andre innbetalinger</i>	0	0
<i>Innbetaling av finansinntekter</i>		
Renteinntekter	0	0
Valutagevinst (agio)	0	0
Annen finansinntekt	0	0
<i>Sum innbetaling av finansinntekter</i>	0	0
Sum inntekter rapportert til bevilgningsregnskapet	15 242 994	14 462 717

Note 2 Utbetalinger til lønn og sosiale utgifter og innbetalinger av offentlige refusjoner vedrørende lønn 2014

	201412	201312
<i>Utbetalinger til lønn og sosiale utgifter</i>		
Lønninger	94 482 745	86 642 163
Arbeidsgiveravgift	15 031 933	13 764 227
Pensjonsutgifter*	0	0
Andre ytelser **	19 403 072	17 303 260
Sum utbetalinger til lønn og sosiale utgifter	128 917 750	117 709 651
<i>* Denne linjen benyttes av virksomheter som innbetaler pensjonspremie til SPK.</i>		
<i>Offentlige refusjoner vedrørende lønn</i>		
Sykepenges og andre refusjoner	3 710 588	4 480 981
Sum offentlige refusjoner vedrørende lønn	3 710 588	4 480 981
Antall årsverk:	164	x

** Gjelder i hovedsak utbetalinger til sensorer, kontrollkommisjoner, nemnder, styre, råd etc (17,2 mill kr)
Resten (2,2 mill kr) er diverse personalkostn. for egne ansatte inkl kantinekostnad (1,2 mill kr, men 0,9 mill kr av dem tilhører Statens Hus).

Note 3 Utbetalt til investeringer 2014

	201412	201312
Immaterielle eiendeler og lignende	66 900	0
Tomter, bygninger og annen fast eiendom	0	0
Beredskapsanskaffelser	0	0
Infrastruktureiendeler	0	0
Nasjonaleiendom og kulturminner	0	0
Maskiner og transportmidler	0	0
Driftsløsøre, inventar, verktøy og lignende	1 801 800	1 105 401
Andre utgiftsførte investeringer (*)	0	15 168
Sum utbetalt til investeringer	1 868 700	1 120 569

() Spesifiseres ytterligere dersom det er andre vesentlige poster som bør fremgå av regnskapet*

Note 4 Andre utbetalinger til drift og utbetaling av finansutgifter 2014

	201412	201312
<i>Andre utbetalinger til drift</i>		
Husleie	10 091 814	7 096 536
Vedlikehold egne bygg og anlegg	0	0
Vedlikehold og ombygging av leide lokaler	762 832	961 399
Andre utgifter til drift av eiendom og lokaler	5 021 396	6 351 582
Reparasjon og vedlikehold av maskiner, utstyr mv.	247 492	324 181
Mindre utstyrsanskaffelser	751 554	492 804
Leie av maskiner, inventar og lignende	1 704 283	1 452 784
Konsulenter og andre kjøp av tjenester fra eksterne	18 170 947	19 276 894
Reiser og diett	5 395 507	5 149 148
Øvrige driftsutgifter (*)	11 686 843	13 876 729
Sum andre utbetalinger til drift	53 832 670	54 982 056
<i>Utbetaling av finansutgifter</i>		
Renteutgifter	0	392
Agiotap	0	4 357
Andre finansutgifter	0	0
Sum utbetaling av finansutgifter	0	4 750
<p><i>Leie lokaler på konto 6300 = 13,2 mill kr for FM, diverse kostn. lokale = 1,4 mill kr for FM, lys og varme = 0,5 mill kr for FM. Statens Hus har sine kostn. med her på ulike driftskontoer/ grupperinger, fratrukket "refusjon drift Statens Hus" på konto 6302 med - 4,85 mill kr.</i></p> <p><i>Vedr "konsulenter og andre kjøp av tjenester fra eksterne". Hovedtyngden av utgiften gjelder utbetaling av vergemål, fri rettshjelp ol.</i></p> <p><i>Vedr "øvrige driftsutgifter". Kurs (egne ansatte og eksterne) og kompet.heving = 3,3 mill kr, møter (interne og eksterne) = 3,6 mill kr, diverse kontorkostnader, trykksaker, porto = 2,6 mill kr, telefon/mobil = 1,2 mill kr.</i></p>		

Note 6 Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten 2014

	201412	201312
Tilskudd til kommuner	0	114 914 688
Tilskudd til fylkeskommuner	0	3 641 068
Tilskudd til kommuner	169 903 488	0
Tilskudd til fylkeskommuner	9 166 953	0
Tilskudd til private	10 646 685	5 492 781
Tilskudd til organisasjoner	11 480 084	11 097 007
Tilskudd til statsforvaltningen	5 391 473	4 238 485
Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten	206 588 682	139 384 028

Note 7 Sammenheng mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen 2014

Del A Forskjellen mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen

	201412	201412	
	Spesifisering av bokført avregning med statskassen	Spesifisering av rapportert mellomværende med statskassen	Forskjell
Finansielle anleggsmidler			
Finansielle anleggsmidler*	0	0	0
<i>Sum</i>	0	0	0
Omløpsmidler			
Kundefordringer	561 871	0	561 871
Andre fordringer	59 154	59 154	0
Kasse og bank	0	0	0
<i>Sum</i>	621 025	59 154	561 871
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld	-173 001	0	-173 001
Skyldig skattetrekk	-4 760 116	-4 760 116	0
Skyldige offentlige avgifter	-47 855	-47 855	0
Annen kortsiktig gjeld	-348 377	-348 377	0
<i>Sum</i>	-5 329 350	-5 156 349	-173 001
Langsiktige forpliktelser			
Annen langsiktig gjeld	0	0	0
<i>Sum</i>	0	0	0
Sum	-4 708 324	-5 097 194	388 870

* Virksomheter som eier finansielle anleggsmidler i form av investeringer i aksjer og selskapsandeler fyller også ut note 7 B

Del B Spesifisering av investeringer i aksjer og selskapsandeler

	Forretnings- kontor	Ervervsdato	Antall aksjer	Eierandel	Stemmeandel	Årets resultat i selskapet	Balanseført egenkapital i selskapet	Balanseført verdi i regnskap*
<i>Aksjer</i>								
Selskap 1								
Selskap 2								
Balanseført verdi 31.12.2014								0

* Investeringer i aksjer er bokført til anskaffelseskost. Balanseført verdi er den samme i både virksomhetens kontospesifikasjon og kapitalregnskapet.